

АНОТАЦІЯ

**дисертації Демчишина Ярослава Михайловича на здобуття ступеня
доктора філософії за спеціальністю 281 «Публічне управління та
адміністрування» на тему:**

**«Управління медичним обслуговуванням в територіальній громаді в
процесі реалізації державної політики охорони здоров'я»**

У дисертації розглянуто актуальну наукову проблему – обґрунтування теоретико-методологічних засад та практичних напрямів удосконалення управління медичним обслуговуванням у територіальних громадах у процесі реалізації державної політики охорони здоров'я в умовах децентралізації, цифрової трансформації та воєнного стану.

У роботі обґрунтовано, що управління медичним обслуговуванням у територіальній громаді є комплексним процесом планування, організації, координації, ресурсного забезпечення, контролю якості та оцінювання результативності діяльності суб'єктів системи охорони здоров'я на локальному рівні. Доведено, що в умовах децентралізації територіальна громада перестає бути лише балансоутримувачем медичної інфраструктури та набуває статусу активного суб'єкта публічного управління, відповідального за розвиток медичної мережі, підтримку комунальних некомерційних підприємств, забезпечення доступності послуг, кадрове зміцнення та реалізацію місцевих програм громадського здоров'я.

Визначено, що еволюція державної політики охорони здоров'я в Україні характеризується переходом від централізованої моделі управління до гібридної системи, яка поєднує стратегічне регулювання національного рівня, фінансування через Національну службу здоров'я України та розширену управлінську відповідальність органів місцевого самоврядування. Встановлено, що впровадження принципу «гроші йдуть за пацієнтом», автономізація закладів охорони здоров'я та розвиток Програми медичних гарантій змінили фінансово-економічні стимули діяльності медичних

закладів і підвищили вимоги до ефективності локального управління.

Ідентифіковано ключові проблеми управління медичним обслуговуванням у територіальних громадах, серед яких: недостатня координація між державним і місцевим рівнями управління, дублювання повноважень, нестабільне фінансування, кадровий дефіцит, нерівномірність доступу до медичних послуг, фрагментація цифрових систем, слабкість механізмів моніторингу якості та недостатня інтеграція первинної, вторинної і третинної медичної допомоги. Доведено, що формальна передача повноважень громадам не забезпечує автоматичного підвищення ефективності управління без належної інституційної спроможності, фінансової стійкості та нормативно визначених механізмів координації.

Окрему увагу приділено впливу воєнного стану на систему управління медичним обслуговуванням. Встановлено, що повномасштабна війна актуалізувала потребу в адаптивних, кризостійких і багаторівневих моделях управління, здатних забезпечити безперервність медичної допомоги в умовах руйнування інфраструктури, внутрішнього переміщення населення, дефіциту кадрів, порушення логістичних ланцюгів і зростання потреб у психосоціальній підтримці. Обґрунтовано доцільність розвитку мобільних медичних бригад, телемедицини, кризових координаційних штабів, резервних маршрутів постачання та міжмуніципальної співпраці.

У дисертації аргументовано необхідність формування інноваційно-адаптивної моделі управління медичною мережею територіальної громади. Така модель має поєднувати децентралізацію управлінських рішень, стабільне фінансування, цифровий моніторинг, міжсекторальну координацію, громадську участь, регуляторний нагляд і механізми оцінювання якості медичних послуг. Доведено, що адаптивне управління повинно охоплювати абсорбційний, адаптивний і трансформаційний потенціал системи охорони здоров'я, що дозволяє не лише реагувати на кризи, але й змінювати управлінські підходи відповідно до нових умов.

Обґрунтовано, що цифровізація є одним із провідних інструментів

модернізації управління медичним обслуговуванням у територіальних громадах. Встановлено, що розвиток електронної системи охорони здоров'я, електронних медичних записів, електронних рецептів, телемедичних сервісів, Big Data Analysis, аналітичних платформ і штучного інтелекту створює передумови для підвищення прозорості, підзвітності, оперативності управлінських рішень та ефективності використання ресурсів.

Водночас доведено, що цифрова трансформація потребує належного управління даними, кібербезпеки, цифрової грамотності персоналу та інтеграції локальних інформаційних систем у єдину архітектуру цифрового здоров'я.

У роботі доведено значення людиноцентрованого підходу в управлінні медичним обслуговуванням. Обґрунтовано доцільність інтеграції принципів Пікера, розвитку комунікаційних компетентностей медичних працівників, системного моніторингу пацієнтського досвіду, залучення пацієнтів до прийняття рішень і формування пацієнтських (наглядових) рад при закладах охорони здоров'я. Встановлено, що людиноцентричність є не лише етичним принципом, а й управлінським механізмом підвищення якості, довіри та результативності медичного обслуговування.

Запропоновано напрями удосконалення фінансово-економічного механізму управління медичним обслуговуванням, зокрема розвиток фінансування за результатами, використання DRG, pay-for-performance, капітаційних підходів, прозорих тарифів, стратегічного закупівельного механізму та систем індикаторів якості. Доведено, що ефективне фінансування має бути пов'язане не лише з обсягом наданих послуг, але й з якістю, безпечністю, доступністю, рівністю та стійкістю системи охорони здоров'я.

Сформульовано науково-практичні рекомендації щодо стратегічного планування розвитку управління медичним обслуговуванням у територіальних громадах на засадах цифровізації. Доведено, що перспективна модель управління повинна ґрунтуватися на інтеграції

цифрової екосистеми охорони здоров'я, управління даними, кібербезпеки, штучного інтелекту, аналітики ризиків, міжсекторального партнерства, міжнародної допомоги та європейських стандартів якості. Реалізація запропонованих підходів сприятиме формуванню стійкої, прозорої, справедливої та пацієнтоорієнтованої системи медичного обслуговування на рівні територіальних громад.

Ключові слова: територіальна громада, публічна політика, державна політика охорони здоров'я, публічне (державне) управління, місцеве самоврядування, управління системою охорони здоров'я, якість медичного обслуговування, медичні кластери територіальних громад, сталий розвиток, адаптивний менеджмент, цифровізація, діджиталізація, децентралізація, інноваційна діяльність, воєнний стан.

ANNOTATION

Demchyshyn Y. M. *Management of Healthcare in a Territorial Community in the Process of Implementing of State Health Policy.* – Qualification scientific work in the form of a manuscript.

Thesis for obtaining the degree of Doctor of Philosophy in Specialty 281 – Public Administration and Management. – West Ukrainian National University of the Ministry of Education and Science of Ukraine, Ternopil, 2026.

The dissertation addresses a relevant scientific problem, namely the substantiation of theoretical and methodological foundations and practical directions for improving the management of medical care in territorial communities in the process of implementing state health policy under conditions of decentralization, digital transformation, and martial law.

The study substantiates that the management of medical care in a territorial community is a comprehensive process involving planning, organization, coordination, resource provision, quality control, and evaluation of the effectiveness of healthcare system actors at the local level. It has been proven that under

decentralization conditions, the territorial community ceases to function solely as the holder of medical infrastructure and acquires the status of an active subject of public administration responsible for the development of the medical network, support of municipal non-commercial enterprises, ensuring accessibility of services, strengthening human resources, and implementing local public health programs.

It has been determined that the evolution of state health policy in Ukraine is characterized by a transition from a centralized management model to a hybrid system combining strategic regulation at the national level, financing through the National Health Service of Ukraine, and expanded managerial responsibility of local self-government bodies. It has been established that the implementation of the principle “money follows the patient,” the autonomization of healthcare institutions, and the development of the Medical Guarantees Program have changed the financial and economic incentives of healthcare institutions and increased the requirements for effective local governance.

Key problems of medical care management in territorial communities have been identified, including insufficient coordination between state and local levels of governance, duplication of powers, unstable financing, personnel shortages, unequal access to medical services, fragmentation of digital systems, weak quality monitoring mechanisms, and insufficient integration of primary, secondary, and tertiary healthcare. It has been proven that the formal transfer of powers to communities does not automatically ensure improved management efficiency without proper institutional capacity, financial sustainability, and legally defined coordination mechanisms.

Particular attention is paid to the impact of martial law on the medical care management system. It has been established that the full-scale war has intensified the need for adaptive, resilient, and multi-level governance models capable of ensuring continuity of medical care under conditions of infrastructure destruction, internal population displacement, personnel shortages, disruption of logistical chains, and growing needs for psychosocial support. The expediency of developing

mobile medical teams, telemedicine, crisis coordination headquarters, reserve supply routes, and intermunicipal cooperation has been substantiated.

The dissertation argues the necessity of forming an innovative and adaptive model for managing the medical network of a territorial community. Such a model should combine decentralization of managerial decision-making, stable financing, digital monitoring, intersectoral coordination, public participation, regulatory supervision, and mechanisms for evaluating the quality of medical services. It has been proven that adaptive governance should encompass the absorptive, adaptive, and transformational potential of the healthcare system, enabling it not only to respond to crises but also to transform managerial approaches according to new conditions.

It has been substantiated that digitalization is one of the leading instruments for modernizing the management of medical care in territorial communities. It has been established that the development of the electronic healthcare system, electronic medical records, electronic prescriptions, telemedicine services, Big Data Analysis, analytical platforms, and artificial intelligence creates prerequisites for increasing transparency, accountability, efficiency of managerial decision-making, and effective use of resources.

At the same time, it has been proven that digital transformation requires proper data governance, cybersecurity, digital literacy of personnel, and integration of local information systems into a unified digital health architecture.

The study demonstrates the significance of a people-centered approach in the management of medical care. The expediency of integrating Picker principles, developing communication competencies of healthcare professionals, systematically monitoring patient experience, involving patients in decision-making, and establishing patient supervisory councils within healthcare institutions has been substantiated. It has been established that people-centeredness is not only an ethical principle but also a managerial mechanism for improving the quality, trust, and effectiveness of medical care.

Directions for improving the financial and economic mechanism of medical care management have been proposed, including the development of results-based financing, the use of DRG, pay-for-performance, capitation approaches, transparent tariffs, strategic purchasing mechanisms, and quality indicator systems. It has been proven that effective financing should be linked not only to the volume of services provided but also to the quality, safety, accessibility, equity, and sustainability of the healthcare system.

Scientific and practical recommendations for strategic planning of the development of healthcare management in territorial communities on the basis of digitalization have been formulated. It has been proven that the prospective management model should be based on the integration of a digital healthcare ecosystem, data governance, cybersecurity, artificial intelligence, risk analytics, intersectoral partnership, international assistance, and European quality standards. The implementation of the proposed approaches will contribute to the formation of a resilient, transparent, equitable, and patient-centered medical care system at the level of territorial communities.

Keywords: territorial community, public policy, state policy, state health policy, public administration, local self-government, healthcare system management, healthcare system governance, medical care, healthcare services, quality of medical care, medical clusters of territorial communities, sustainable development, adaptive management, digitalization, digitization, decentralization, innovation activity, martial law.

СПИСОК ОПУБЛІКОВАНИХ ПРАЦЬ ЗА ТЕМОЮ ДИСЕРТАЦІЇ

Статті у міжнародних періодичних виданнях :

1. Veresniuk, N., Lavrentii, D., Monastyrskiy, G., Demchyshyn, Y., & Levytska, Y. (2026). Governance and reform in the healthcare system: Key challenges and perspectives. *JANUS.NET, e-journal of International Relations*, 16(2), 382–391. URL: <https://janusnet-ojs.autonoma.pt/index.php/janus/article/view/303>. (0,65 д.а.,

особистий внесок автора: методологічні засади стратегічного управління медичним обслуговуванням територіальних громад – 0,2 д.а.) Наукометрична база: Scopus. <https://doi.org/10.26619/1647-7251.DT0226.20>

Статті у наукових фахових виданнях:

2. Монастирський, Г., & Демчишин, Я. (2025). Зарубіжні моделі управління системами охорони здоров'я: можливості та виклики для територіальних громад України. *Публічне управління і політика*, 7–8(11–12). (0,69 д.а.). DOI: <https://doi.org/10.70651/3041-2498/2025.7-8.05>.
3. Монастирський, Г., & Демчишин, Я. (2025). Модернізація державної політики охорони здоров'я в умовах сучасних викликів: національний та локальний виміри. *Філософія та управління*, 7–8(11–12). (0,81 д.а.). DOI: <https://doi.org/10.70651/3041-248X/2025.7-8.09>
4. Демчишин, Я. (2025). Механізми підвищення якості медичного обслуговування в територіальній громаді. *Публічне управління і адміністрування в Україні*, 47, 79–87. (0,85 д.а.). DOI: <https://doi.org/10.32782/pma2663-5240-2025.47.14>
5. Demchyshyn, Y. (2026). Formation of municipal health policy: An adaptive approach. *Public Management and Policy*, 3(19). (0,77 д.а.) DOI: <https://doi.org/10.70651/3041-2498/2026.3.03>

Публікації апробаційного характеру:

6. Демчишин, Я. (2022). Проблема організації роботи центрів первинної медико-санітарної допомоги територіальної громади в умовах воєнного стану. *Інноваційні технології в менеджменті та публічному управлінні: Матеріали доповідей науково-практичної Інтернет-конференції студентів та молодих вчених кафедри менеджменту, публічного управління та персоналу* (с. 70–73), 10 листопада 2022 року, ЗУНУ, Тернопіль. (0,2 д.а.)
7. Демчишин, Я., Маципура, М., & Монастирський, Г. (2023). Вектори та механізми реалізації публічної політики охорони здоров'я територіальних

- громад в умовах сучасних викликів. В *Наукові тренди постіндустріального суспільства: Матеріали IV Міжнародної наукової конференції* (с. 49–53), 31 березня 2023 року, Суми. (0,41 д.а.)
8. Демчишин, Я. (2023). Проблеми медичного обслуговування територіальної громади у період воєнного стану. *Актуальні проблеми менеджменту та публічного управління в умовах війни та післявоєнної відбудови України: матеріали доповідей IV Всеукраїнської науково-практичної конференції з міжнародною участю* (с. 40–42), 4 травня 2023, ЗУНУ, Тернопіль. (0,14 д.а.)
 9. Monastyrskiy, G. L., & Demchyshyn, Y. M. (2024). An efficient network of medical institutions, as mechanism of the implementation of public health care policy at the level of territorial communities. *Ways to reform public administration and management under martial law in Ukraine: Thesis in international scientific conference* (pp. 30–34). 6-7th of March 2024, Riga, Republic of Latvia. (0,14 д.а.)
 10. Демчишин, Я. (2024). Процеси диджиталізації в управлінні медичним обслуговуванням територіальної громади: інновації та перспективи розвитку. *Education and science of today: intersectoral issues and development of sciences: Thesis in VI International Scientific and Practical Conference* (с. 85–88). 29th of March 2024 Cambridge, UK. (0,14 д.а.)
 11. Демчишин, Я. (2024). Кластерна організація лікувально-профілактичних закладів територіальної громади: перспективи розвитку в умовах воєнного стану. *Current scientific goals, approaches and challenges: Thesis in I International Scientific and Theoretical Conference* (с. 26–28). March 22, 2024, Riga, Republic of Latvia. (0,18 д.а.)
 12. Демчишин, Я. (2024). Можливості використання штучного інтелекту у процесах управління медичним обслуговуванням територіальної громади: інновації та перспективи розвитку. *An integrated approach to science modernization: methods, models and multidisciplinary: VIII International Scientific and Practical Conference* (с. 206–209). 9th September, 2024, Вінниця–Відень. (0,17 д.а.)

13. Демчишин, Я. (2024). Проблеми управління системою медичного обслуговування територіальної громади в умовах воєнного стану: виклики та підходи до вирішення. *Collection of Scientific Papers «ΛΟΓΟΣ»*, 65–68. <https://doi.org/10.36074/logos-20.09.2024.013> (0,13 д.а.)
14. Демчишин, Я. (2025). Проблеми розвитку спроможної мережі лікувально-профілактичних закладів територіальних громад в умовах війни в Україні. *Актуальні проблеми менеджменту та публічного управління в умовах сучасних викликів: матеріали доповідей VI Всеукраїнської науково-практичної конференції з міжнародною участю*. 15 травня 2025 року, ЗУНУ, Тернопіль. (0,11 д.а.)

Науковий керівник:

д.е.н., професор

Григорій МОНАСТІРСЬКИЙ